

taller de creació

VIVÈNCIES DE POBLE

Dolors Miquel Abella (Lleida, 1960). Poeta i narradora, viu a Torredembarra i va passar una temporada a Juià. Entre altres, ha publicat els llibres de poemes *El vent i la casa tancada* (Columna, 1990), *Llibre dels homes* (Edicions 62/Empúries, 1998), *Haikus del camioner* (Edicions 62 / Empúries, 1998), *Gitana roc* (Llibres del Segle, 2000), *Mos de gat* (Edicions 62 / Empúries, 2002) i *Missa pagesa* (Edicions 62, 2006). En narrativa, ha publicat un número i mig de la revista *La Verge Peluda* (2002). També, entre altres premis, ha obtingut el Rosa Leveroni (1989), Ciutat de Barcelona de poesia (2005) i Premi de Poesia Sant Cugat a la memòria de Gabriel Ferrater (2006).

Ritual de Juià

Ahir, en un indret proper a Can Nadal, vora una fondalada entre alzines, arbustos i lianes, molt a prop d'un toll d'aigua enclotada, se la va veure brillar. Alguns la varen confondre, tan esmolada i còncava, tan freda i acerada, amb una incipient lluna creixent. Els pocs que anaven pel carrer de la Mosca, que baixa vertical i lliscós, tot ell de pedra picada, fins a travessar el torrent de Vallcorb per sobre d'una petita passera, deien que havien sentit més amunt de l'església escapçada de Sant Pere un batec de color roig que tremolava com un ocell espantat en una branca i que després va volar cap amunt: no gaire, com fan les miloques de nit quan abandonen el seu arbre vell per caçar una ànima menuda.

Jo, en canvi, no vaig notar res.

Però aquest matí, quan he sortit i m'he enfilat cap a la zona que hi ha més amunt de Can Suardell, a prop de la serra del Llop, he vist aquella esgarripança que deixa la mort en la vida, en els seus primers moments. L'he vist en el borrisol de les fulles seques i fosques de les alzines i en les esquerdes dels tronc. I en endinsar-m'hi, he sentit l'oració de la molsa i del rierol, una tènue oració que anava omplint l'impo-

MONTSERRAT VIDAL

> **Il·lustracions. Taller de Creativitat Plàstica.** Nuri Puig, Albert Tarrés, Montserrat Vidal i Marta Descamps. Professor: Quim Corominas. Escola Municipal d'Art de Girona. Centre Cultural La Mercè. Girona

nent massís de les Gavarres, el prehistòric gegantí d'ondulacions emboscades. L'he seguida com si fos l'acòlit d'una vella religió, fins que m'he trobat dins d'un immens esbarzerar empresonada i la vida m'ha recordat tot el seu sentit. La pregària havia esdevingut immensa i, quan n'he sortit, ja el bosc donava violetes boscanes, agabellades al peu de les soques, allí on l'ombra de la mort –diuen– camina.

He decidit tornar al poble.

Mentre la sendera em baixava de retorn, la tramuntana amagada en els pics del nord deixava com a senyerols esqueixos blancs gairebé immòbils, sobre les alçàries d'un blau nítid. Tot fent l'últim tram m'he aturat just abans de sortir del bosc i allí, dempeus a terra, atalaïant un horitzó bellíssim en el seu excés de blaus i verds, he sabut. He sabut, com si la carn dels meus peus pogués traspasar l'escorça i veure-hi roques esquerdades per gels conglomerats, patint en parts successius; roques monstruosament movent-se i replegant-se: intestins llarguíssims d'una bèstia; roques submergides sota oceans de clima càlid i humit. I els meus peus se m'han tornat arrels trilobítiques amb una inquietud prehistòrica.

Ha estat un breu moment petri.

Ara sóc al bar Sorpresa. És l'únic bar que hi ha en aquest poble. Avui celebrem el ritual de la festa de després de la mort. M'han fet una creu al front amb sang calenta, abans d'entrar, i ara duc una bata blanca i uns guants de plàstic transparent. Som tot dones. Avui honrem la varietat del porc senglar que fa anys algú que vivia potser a les coves prehistòriques del massís i hi aixecava dolmens o menhirs ens va domesticar. Sobre taules llargues hi ha gibrells, cassoles, aparells de triturar i d'embotir, ganivets, i sobretot peces enormes de carn i poals amb la sang. A mi em toca remenar un gibrell ple de carn triturada, cansalada, ceba bullida, sal i pebre i sang. Pasto la massa amb excitació mentre una dona arriba amb els budells del mort ja nets, que són d'un color blanquinós estrany, que fan com una tela i semblen no res de tan menuts que queden un cop rentats.

Ara omplirem els budells de la bèstia.

Hi ha dones de tots els veïnats, i homes, i criatures. També han anat arribant els nens i els homes i s'ha format un xivarri considerable tot just començaven a omplir-se els intestins de l'animal amb la seva

pròpia carn morta, en una espècie d'antropofàgia íntima, en què el mort es devora ell mateix i es digereix ell mateix, per tal de ser menjat i digerit pels altres. Amb llestesa les dones més grans tallen trossos de budell i els lliquen amb cordills d'espart. Després les dispositen en plàteres o penjen els cordills als pals.

Sota el cel que ja es recull.

Ha començat ja a bufar la tramuntana que ve per la vall a la festa de la matança. Ve amb la túnica blava i freda, atreta per l'escalfor de la sang. Ve lentament, com desinteressada, i nosaltres l'esperem amb els signes de la sang al front i les nostres túniques. L'hem rebut amb les portes obertes, tan inofensiva, i ella les ha traspassat i un cop a dins ha tret la seva cara més ferotge, s'ha enervat i semblava que volgués esclafar el nostre món petit. Les flames de les graelles li han retut homenatge estiregassant-se i creixent. Ha sortit satisfeta. L'hem vist entretenir-se al mas de Can Nadal.

Ha envaït tota la contrada.

Comença a venir la nit a Juià. Tots ens tornem transparents i, mentre xerrica la carn al foc, podríem travessar-nos i desaparèixer-nos. Seria un instant. Talment un cometa. O un pensament.

Però un instint antic ens guarda i ens fa por.

Enric Cassasses Figueres (Barcelona, 1951). Poeta, rapsode i traductor. Fins al 1997, va portar una vida nòmada i va viure, entre altres llocs, a Tenerife, Nottingham, l'Escala i Berlín. Publicà *La bragueta encallada*, el seu primer llibre, el 1973. Els dos següents, *La cosa aquella* i *No hi érem*, no arribaren fins a començament dels noranta. Gràcies al primer, obtingué el premi Crítica Serra d'Or i gràcies al segon, el Premi de la Crítica de la Poesia Catalana. D'ençà de llavors, començà a entrar al circuit comercial. Ha traduït William Blake i ha publicat una vintena llarga de llibres. Destaquem *Començament dels començaments i ocasió de les ocasions* (Empúries 1994 i 2007), *Calç* (Proa, 1996), *D'equivocar-se així* (Empúries 1997), *Coltells* (Llibres del Segle 1998 i 1999), *Plaça Raspall* (Edicions 62, 1998) i *Do'm, drama en tres actes* (Accent Editorial, 2008).

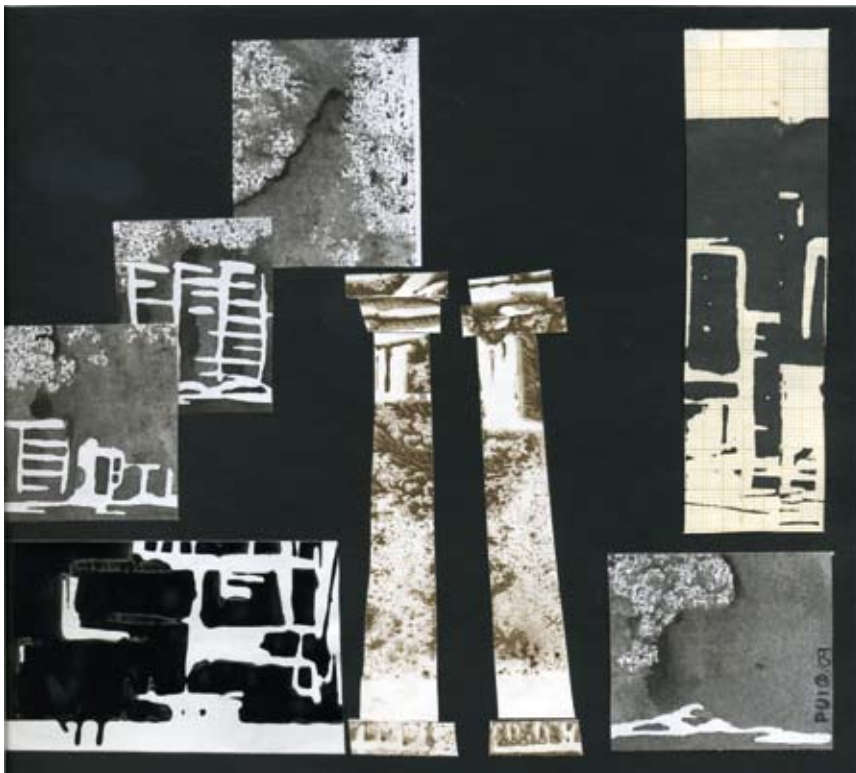
Padrins i tot

Tinc mitja rel escalenca i no es pot dir que hi hagi estat mai gaire a l'Escala però per contra l'Escala en mi sempre hi ha estat i encara hi és. I és un centre, més important que cap capital. La meua llengua materna és l'escalenc. Entre l'Escala i el poble del

costat he trobat la font de la inspiració, que no és cap font sinó un clot de roca vora mar que s'hi fa aigua dolça, quasi sempre n'hi ha, si més no en temps dels íbers. Per cert: nosaltres qui som?

En una plaça polsegosa una colla de nens jugàvem a estrenar el burro nou. Jo tenia set o vuit anys. De cop, les campanes es van posar a tritllejar, tocaven a bateig! i vam arrencar a córrer tots cap a la plaça de l'església a esperar que sortissin els del bateig, i des que en van sortir fins que van arribar a casa seu, un xic més amunt del Sòl d'en Seguer, quasi tots els nens i nenes del poble els vam acompanyar cridant perquè volíem confits, o calderilla. Quan ells ja eren dins, nosaltres des del carrer continuàvem la cridòria i no vam parar fins que un home, no sé si el pare, l'oncle o el padrí del nou nat, va aparèixer a la finestra i ens va tirar unes monedes de deu cèntims. El que cridàvem jo de primer no ho entenia. Després sí, era una cantarella amenaçadora, enèrgica, d'una irresistible bellesa fosca i tosca vociferada per no sé quants nens alhora a ple pulmó: "És bo-ord, és bo-ord/ els padrins i to-ot".

NURI PUIG

NURI PUIG

La fi de la infància meua va coincidir amb la fi d'aquesta Escala. Van començar a venir europeus a torrar-se i van començar a sorgir construccions com bolets fetes amb materials barats i conceptes pitjors. Va desaparèixer la música solitària de Montgó, la que inspirava l'avi Xaixo. Es va acabar la fressa i va començar el soroll. Va ser aleshores que es va sentir la famosa, terrible frase: les ruïnes d'Empúries seran la ruïna de l'Escala. Les haurien arranades per poder fer més hotels. Però les ruïnes de la ciutat morta fa més de mil anys es conserven, i en canvi el poble de l'Escala, monument viu de civilització, ha passat per ull. Dels jocs de nens, que segurament eren l'element més antic de la cultura europea (el flèndit, les pidraltes, estrenar el burro nou, bistrí...), i del seu al·lucinant vocabulari rítmic i rimat, què se n'ha fet?

L'avi, en Josep Figueras Fontdevila, que no havia anat mai a estudi però que en una discussió et podia sortir amb el que hauria dit en tal cas en Settembrini (el de la muntanya màgica de Thomas Mann), en temps de la república va ser alcalde, amb el front

popular. Un dia va insinuar que prohibiria les processons de setmana santa. Però no dieu que hi ha llibertat de religió?, li argumentava espantat el capellà. Precisament: avui vosaltres, demà els protestants, demà passat els altres... sempre seria festa.

A la plaça del Sòl d'en Seguer, l'avi hi va fer substituir el rètol inútil de "Prohibido jugar a pelota" per un que deia: "Nens i nenes, respecteu les plantes, elles vos donen salut i vida". Però va durar poc: el trenta-nou van entrar els nacionals, van arrencar el cartell i amb ell va seguir mig país, per no dir tot. La majoria de "prohibidos" i "sálvese quien pueda" que van instaurar aquells perdularis encara perduren.

La gran cosa de l'Escala és el golf, tot el poble hi mira. És un desplegament preciós de mar i muntanyes que va de les llunyanies d'enllà del Canigó fins a les aigües d'enfora de Norfeu, i amb la roca del Cargol al primer pla. Sense això, l'Escala no hauria estat aquí, no hauria ni nascut. És una llàstima que avui els monuments a la cobla, al llop de mar i a la dona del mariner n'interrompin la visibilitat.

Joan-Lluís Lluís (Perpinyà, 1963). Escriptor i periodista. Entre altres llibres, ha publicat *Perpinyhard* (Trabucaire, 1995), *Els ulls de sorra* (La Magrana, 1993), *Vagons robats* (La Magrana, 1995), *Cirera* (La Magrana, 1996), *El crim de l'escriptor cansat* (La Magrana, 1999), *Conversa amb el meu gos sobre França i els francesos* (La Magrana, 2002), *El dia de l'ós* (La Magrana, 2004) i *Diccionari dels llocs imaginaris dels Països Catalans* (RDA, 2006). Col·labora a *El Punt* i, des del 2005, dirigeix el Servei de Difusió de la Llengua Catalana de la Casa de la Generalitat de Perpinyà. Amb Pascal Comelade i Aleix Renyé, és coautor del Manifest revulsista nord-català. Té arrels familiars a Cassà de la Selva.

Un got d'aigua i de fum

ALBERT TARRÉS

És com un triangle allargat: la font Pudosa de Banyoles, la font calenta de la Mina de Caldes de Malavella i la font Picant de Romanyà de la Selva. Eren les meues tres fonts. Les que em donaven ganes, fa trenta-cinc anys, de continuar anant de vacances per les terres del Gironès i els seus encontorns. A ca meua, al Voló, també hi havia fonts: la font de l'Alzina (avui impròpia per al consum per culpa de les clavegueres d'una urbanització veïna) i la font de Pa i All (avui impròpia per al consum, etc.), però eren aigües sense el gust èpic del sofre, de la lava o del ferro roent. I per això, en aquell inici dels anys setanta, passar la frontera sota la mirada verdosa de la Guàrdia Civil era el primer pas cap a un món prou salvatge per tenir aigües que haurien plagut al rei Artús, a Samsó i a Ulisses.

Estiuejàvem a la base aproximativa del triangle, a Cassà de la Selva, on hi tenia cosins (vosaltres no sabeu què és tenir cosins a Cassà de la Selva) amb els quals compartia grans moments de llibertat (exterminar papallones o inventar pistes noves per al Far-West), però també estones de profund avorriment (seure a taula amb oncles, ties i venerables desconeguts). Aquest triangle gairebé màgic era banyat del fum més apetitosos que hagi olorat mai, el fum dels últims anys de vida d'aquell trenet que anava de Girona a Sant Feliu de Guíxols. En sentia la flaire, de bon matí, i mai no puc veure una locomotora de vapor al cinema sense desitjar entrar dins el film per sentir-la de nou. No vull viatjar dins la locomotora ni fer piular